

Remissvar SOU 2025:12 – AI-kommissionens Färdplan för Sverige

Swedish Edtech Industry är en icke-vinstdrivande förening och branschorganisation som samlar edtechföretag som levererar tjänster och produkter till den svenska utbildningsmarknaden. I dagsläget har organisationen ca 80 medlemmar från alla olika delar av det digitala ekosystemet, t.ex. läromedelsförlag, lärplattformar och systemadministrativa tjänster men även hårdvara och kompetensutveckling till företag och organisationer.

Swedish Edtech Industry är inte formell remissinstans för detta betänkande, men anser att den påverkar våra medlemmar och väljer därför att inkomma med ett remissyttrande.

I vårt yttrande fokuserar vi på utbildningssektorn och frågan om små- och medelstora företags livsvillkor. Där vi inte svarar har vi ingen ståndpunkt, varken negativ eller positiv.

Utan kunskap- ingen tillit, ingen användning och ingen verkan

Vi välkomnar AI-kommissionens arbete och delar slutsatsen att Sverige står inför ett systemförändrande teknikskifte – ett skifte som kräver ett samlat politiskt ledarskap, en strategisk infrastruktur och ett starkt näringsliv i samverkan med offentlig sektor.

Vi stödjer flera av betänkandets förslag, men ser behov av tydligare prioriteringar, inte minst inom kompetensförsörjningsområdet, utbildningsområdet och särskilt skolan, som regeringen undantagit i denna utredning.

Samtidigt presenterar EU nu sin AI-strategi, som på de flesta områden ligger helt i linje med AI-kommissionens förslag för att stärka vår konkurrenskraft, vår förmåga och suveränitet. **AI Continent Action Plan**¹ (EU-kommissionens handlingsplan för AI april 2025) slår fast att utvecklingen av AI-kunnighet (AI literacy) ska börja i tidig ålder, redan i grundskolan, vilket behöver stora satsningar för att utbilda och stärka lärares förmåga att undervisa om och använda AI på ett ansvarsfullt sätt. EU räknar med att 61 % av den yrkesföra befolkningen bör skolas om och pekar på att satsningar behövs för att utbilda långt fler än idag.

Det är vår förhoppning att Sverige väljer en väg där AI stärker både samhället och näringslivet. En sådan utveckling måste vila på bred kompetens i hela samhället, från beslutsfattare till användare, från elever till experter. Utan kunskap – ingen tillit, ingen användning och ingen verkan.

---

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/ai-continent_en

Sammanfattning av våra synpunkter

Swedish Edtech Industry tillstyrker flera av AI-kommissionens förslag, men anser att två avgörande områden kräver starkare fokus: **utbildning i hela kedjan** och förbättrade förutsättningar för **små och medelstora företag**.

För det första måste kunskapen höjas i hela befolkningen för att vi ska kunna ta tillvara potentialen i AI. Det gäller satsningar på yrkesutbildningar, högre utbildning, folkbildning och bibliotek, men också tydligare incitament för företag att investera i kompetensutveckling. En särskild insats krävs för alla som står utanför arbetsmarknaden. Vi är samtidigt mycket kritiska till att skolväsendet exkluderas från AI-kommissionens uppdrag. Vi föreslår därför bland annat att regeringen ger Skolverket i uppdrag att säkerställa att AI-litteracitet och medie- och informationskunnighet integreras i läroplaner, i enlighet med UNESCO:s och EU:s riktlinjer.

För det andra måste små och medelstora företag ges bättre villkor att utveckla och erbjuda innovativa AI-lösningar. Det kräver tydlig statlig styrning av dataflöden, rättssäkerhet och samordning mellan myndigheter – men också att staten fokuserar på att sätta spelregler, inte att leverera tjänster. En öppen och fri marknad med gemensamma digitala infrastrukturer är avgörande för att svensk innovation ska kunna växa. Det skapar förutsättningar för offentlig sektor och näringsliv att dra nytta av det teknikskifte vi står inför.

Vi uppmanar därför regeringen att gå vidare med förslagen.

Våra synpunkter på utredningens förslag

I våra synpunkter har vi valt att utgå från de fem områden AI-kommissionen ringat in med tillhörande huvudsakliga förslag, där vi lägger till egna underrubriker för att tydliggöra våra ståndpunkter som berör våra medlemmar.

1. Politiskt ledarskap- främjande och proaktiva uppdrag
2. Ett kunskapslyft för alla - kontraproduktiva direktiv är ett sänke
3. Framtidssäkra välfärden- ja till ökad och samordnad styrning, feltänkt kring AI-verkstaden
4. Forskning i världsklass- fler forskarskolor och plan för beräkningskraft
5. Innovation för utveckling- små- och medelstora företag spelar en viktig roll, Sveriges aktivitet i EU bör öka

1. Politiskt ledarskap- främjande och proaktiva uppdrag

Vi tillstyrker att regeringen lanserar en AI-strategi under 2025. Strategin bör bygga på tvärsektoriell samverkan där alla departement, inklusive utbildningsdepartementet, deltar. AI-förordningen kräver att alla myndigheter omfattas – utan undantag.

Vi stödjer förslaget att myndighetschefer och regeringsföreträdare tillägnar sig AI-kompetens under 2025, i enlighet med AI-förordningens artikel 4 om AI-kunnighet. Vi tillstyrker även en årlig uppföljning av strategin.

Vi delar AI-kommissionens syn att kommuner och regioner bör uppmuntra sina förvaltningar att använda AI där det skapar nytta.

2. Ett kunskapslyft för alla - kontraproduktiva direktiv är ett sänke

Vi delar betänkandets ståndpunkter att vi behöver öka AI-kunskapen hos hela befolkningen. En bred implementering och AI-litteracitet är en förutsättning för minskade klyftor, ökad konkurrenskraft, att få effekt med investeringar, men också ett skydd och en digital motståndskraft hos hela befolkningen.

Sverige har som medlemsstat ställt sig bakom UNESCO:s *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*² (2021), som slår fast att alla medlemsländer bör främja AI-litteracitet i hela befolkningen – särskilt för barn och unga – samt säkerställa att utbildning om AI inkluderar etik, mänskliga rättigheter och samhällspåverkan. Rekommendationen betonar även vikten av att utbildningssystem rustas för AI både vad gäller kompetens, styrning och skydd av individers rättigheter.

Vi tillstyrker och uppmanar regeringen att genomföra förslagen:

- satsningar på folkbildningen och folkbiblioteket.
- satsningarna på lärosätena och att de ska AI-anpassa kursinnehållet, liksom kompetenssatsningarna och att utöka kursutbudet inom yrkesutbildningar, YH.

Vi saknar däremot konkreta förslag för hur universitetslärare, yrkeshögskolans utbildare och andra eftergymnasiala utbildningsanordnare ska ges förutsättningar att utbilda om och med AI. Här bör regeringen ge lärosätena och MYH i uppdrag att ta fram utbildningsmål och resurser i linje med internationella vägledning som UNESCO:s ramverk (AI Competency Framework for Teachers³) som riktar sig till **alla nivåer av undervisning**.

Vi tycker också att framtidssäkringen av utbildningarna bör få ett tydligare uppdrag så att alla utbildningar, där det är lämpligt, innefattar grundläggande domänspecifik AI-kunskap. Det ska tydligt framgå vilka utbildningsområden som prioriteras, där utbildning av lärare bör ha en särställning, som en av de största yrkesgrupperna, som också når en stor del av befolkningen.

Vi är mycket kritiska till regeringens direktiv att AI-kommissionen inte fått lämna förslag gällande skolväsendet, även om behov identifieras. Det behövs ett tydligt åtagande om att skolväsendet ska

---

² <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380455>

³ <https://www.unesco.org/en/articles/ai-competency-framework-teachers>

omfattas av framtida AI-politik, strategier och investeringar – och att detta sker i samklang med internationella riktlinjer och inom ramen för Sveriges åtaganden i EU, Europarådet och UNESCO.

OECD och EU-kommissionen utvecklar just nu ett gemensamt ramverk för AI-litteracitet som lanseras 2026. Syftet är att definiera den kunskap, de färdigheter och de attityder som elever i grundskola och gymnasium behöver för att kunna förstå och hantera AI. Ramverket kommer att ligga till grund för den första internationella bedömningen av AI-kunnighet i PISA 2029, men också som en del av handlingsplanen för digital utbildning, DEAP.

Därför anser vi att regeringen genom utbildningsdepartementet, ska säkerställa att Sverige uppfyller de av oss åtagna rekommendationerna från bl.a UNESCO genom att:

- Säkerställa att Medie- och informationskunnighet (MIK) inklusive grundläggande AI-litteracitet ska ingå som obligatoriskt innehåll i lärarutbildningen (UVK) och som examensmål i den pågående beredningen av en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) med utgångspunkt i UNESCO:s AI Competency Framework for Teachers
- Ge Skolverket i uppdrag att säkerställa att AI-litteracitet inkluderas i de fortbildningsinsatser de tar fram för yrkesverksamma lärare med utgångspunkt i UNESCO:s AI Competency Framework for Teachers (SOU 2025:19)
- Säkerställa att förslaget till den nya läroplanen och kursplanerna (SOU 2025:19) som nu är ute på remissrunda innehåller de AI-kunskaper eleverna har rätt till, med utgångspunkt det kommande gemensamma ramverket från OECD och EU (lanseras 2026) som beskriver hur elever skall förstå, använda och hantera AI. och vilar på EU:s kommande DigComp 3.0. UNESCO:s AI competency framework for students (2022) kan också vara ett inspirationsunderlag.
- Ge Skolverket i uppdrag att lägga fram förslag på förändringar i gymnasieskolans nya läroplaner som säkerställer att de ligger i linje med UNESCOs AI Competency framework for students. Det är inte tillräckligt med en valbar AI-kurs.
- Sätta upp höga målsättningar för svenska elevers digitala kompetens i ICILS 2028. EU har målet att 85 % av eleverna ska ha erforderliga grundläggande färdigheter, nivå 3 eller över. Sverige har idag 61 % i denna nivå. Målsättningar bör även sättas upp för AI-litteracitet i PISA 2029.

För att stärka Sveriges arbete i EU bör regeringen, genom utbildningsdepartementet:

- Delta aktivt i Europarådets pågående utveckling av ett europeiskt AI-utvärderingsramverk för utbildning.
- Stärka sin representation i EU-kommissionens arbetsgrupper inom utbildnings- och AI-området.

Vi vill understryka **behovet av kompetensutveckling i näringsliv, offentlig sektor och för dem som står utanför arbetsmarknaden** – särskilt mot bakgrund av Sveriges rekordhöga arbetslöshet.

Vi tillstyrker att regeringen samlar arbetsmarknadens parter kring AI:s påverkan och behovet av kompetensomställning, men **efterlyser konkreta förslag för att stimulera företagens, särskilt SMFs, investeringar i kompetensutveckling**, exempelvis genom skatteavdrag. Svenska företag ligger efter jämförbara länder i detta.

Vi stödjer att Arbetsförmedlingen, tillsammans med MYH och SCB, får i uppdrag att halvårsvis prognostisera AI:s effekter på arbetsmarknaden och utbildningsbehoven – som underlag för datadrivna beslut. Vi tillstyrker även att IFAU årligen sammanställer forskningsläget för att stärka politiken med evidens.

Vi är delvis kritiska till förslaget om **kostnadsfri tillgång till AI-tjänster för alla**, utan tydlig plan för kvalitetssäkring och ansvarsfördelning. Användningen bör ske under ledning av utbildningsanordnare och bygga på AI-litteracitet, där MIK utgör en avgörande komponent.

Förslaget om **obligatoriska AI-kurser för arbetslösa bör vara behovsstyrt**. Vi stödjer dock att AI-tjänster med stödjande personal erbjuds kostnadsfritt vid bibliotek och servicecenter, för att stärka grundläggande digitala färdigheter i hela befolkningen.

3. Framtidssäkra välfärden - ja till ökad och samordnad styrning, feltänkt kring AI-verkstaden

Ur utredningen: "Lagstiftning ska bli mer digitaliseringsvänlig"

Vi stödjer att krav införs på att ny lagstiftning analyseras ur ett digitaliseringsperspektiv och att förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ändras så att datakonsekvensutredningar blir obligatoriska vid nya lag- och föreskriftsförslag.

Vi tillstyrker även att regeringen genomför en översyn av regelverk som styr offentlig verksamhet, i syfte att anpassa dem till en digital och AI-driven förvaltning samt minska rättslig osäkerhet kring t.ex. OSL och GDPR. Myndigheter bör ges uppdrag att se över relevanta föreskrifter och föreslå nödvändiga ändringar.

Vi anser även att **myndigheter bör ta fram etiska riktlinjer för AI** inom sina ansvarsområden samt få ett redovisningsansvar för hur de uppfyller AI-kunnighetsartikeln i AI-förordningen. Detta bör omfatta myndigheterna inom utbildningssektorn.

Tillgång till kvalitativa data är en förutsättning för att frigöra AI-potential i både offentlig och privat sektor. Vi tillstyrker därför att krav på modern datahantering skrivs in i författning, att alla offentliga aktörer upprättar dataplaner och att OSL ändras så att informationsutbyte mellan myndigheter blir huvudregel, med hänsyn till informationssäkerhet.

Vi välkomnar **förslaget om sektorsspecifika datastandarder och vill särskilt lyfta utbildningssektorn**, som omfattar halva befolkningen. **Arbetet bör samordnas och inkludera** interoperabilitetsutredningens, En reform för datadelning SOU 2023:96 och Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet, SOU 2025:26 förslag, **inklusive föreskriftsrätt för Skolverket**.

Vi tillstyrker även att SCB ges i uppdrag att se över avgiftsmodeller för offentliga data, så att fler – särskilt forskare och småföretag – får tillgång. Slutligen stödjer vi att en utredning tillsätts om tillämpningen av GDPR i Sverige, för att klargöra om lagen tolkas strängare här än i andra EU-länder.

AI-verkstad - en bra idé, men delvis feltänkt

För att tillgodose de behov som finns föreslår AI-kommissionen att det inrättas en gemensam kärninfrastruktur för utveckling och leverans av AI-drivna tjänster inom offentlig sektor – en "AI-verkstad".

Vi avstyrker förslaget att Skatteverket och Försäkringskassan ges i uppdrag att agera leverantör i bemärkelsen att själva utveckla och leverera tjänster via en nationell AI-verkstad för offentlig sektor och menar att uppdraget behöver förtydligas avsevärt. Grundtanken är god, att ökad samordning mellan alla våra offentliga aktörer ska öka handlingskraften och implementeringen, men tanken behöver vidareutvecklas och uppdraget förtydligas.

Det är inte statens kompetensområde eller fokus att utveckla och tillhandahålla AI-tjänster till andra offentliga aktörer i konkurrens med marknaden. Om Skatteverket och Försäkringskassan blir faktiska leverantörer och inte enbart en samordnande leverantörsmyndighet av grundläggande infrastruktur, riskerar det att hämma innovation, tränga undan techföretag och bryta mot principerna om konkurrensneutralitet.

Vi anser därför att **uppdraget måste förtydligas**, att staten bör samordna och sätta upp spelreglerna – inte leverera. Staten har en legitim roll i att säkra robust infrastruktur, höga säkerhetskrav och samordning.

Vi menar därför att en myndighetsdriven AI-verkstad måste agera utifrån modellen: "**AI i samverkan**" där staten etablerar en samverkansmodell för AI i offentlig sektor, under ledning av Försäkringskassan och Skatteverket, där staten sätter spelreglerna och företagen levererar lösningarna, med:

- En öppen arkitektur/infrastruktur som marknads aktörer kan utveckla tjänster utifrån.
- Vid behov ramavtal och nationella upphandlingar där marknads aktörer kan leverera, med en uttalad målsättning att successivt stärka små- och medelstora företags innovationskraft och utveckling.
- om fränsteg från principen om att inte utveckla egna tjänster ändå ska göras, ska en konsekvensanalys genomföras, i dialog med berörd bransch

- En statligt samordnad insatsstyrka för stöd och rådgivning, inte för leverans
- Strikta krav på säkerhet, transparens, interoperabilitet och att successivt främja europeisk suveränitet.

Vi stödjer målet att stärka svensk och europeisk AI. Men detta sker bäst genom att bygga öppna, europeiska ekosystem, inte statliga monoliter. Man stärker sektorn genom att investera i svenska och europeiska techföretag som följer EU:s värderingar, regelverk och språkbehov. Här kan den offentliga marknaden spela en viktig roll i att stärka EU:s digitala suveränitet, en möjlighet som det i EU:s Competitiveness Compass öppnas upp för, när det nu ska möjliggöras att man vid upphandling ska kunna kravställa europeiska leverantörer.

För att säkra framdrift och resultat i en sådan ordning, bör samma finansiering skjutas till under etableringens första fem år, som i det förslag betänkandet har lagt.

4. Forskning i världsklass - fler forskarskolor och plan för beräkningskraft

Vi tillstyrker förslagen att staten bör finansiera fler forskarskolor och etablera attraktiva centrum för forskning och spetskompetens och genom att kort och långsiktigt säkra att forskningsmiljöerna har beräkningskraft. Beräkningskraft idag och imorgon är en grundläggande infrastruktur och en viktig komponent för vår digitala suveränitet, både för akademien, men också för näringslivet.

Vi vill särskilt uppmärksamma att:

I etableringen av forskarskolor är det viktigt med ett triple helix perspektiv - att även ha med näringslivet, d.v.s. tydliga samarbeten mellan t.ex. inom utbildning: forskning, skola och företag.

5. Innovation för utveckling - små- och medelstora företag spelar en viktig roll, Sveriges aktivitet i EU bör öka

Vi är glada över att regeringen i december 2024 fattade beslut enligt förslaget om medfinansieringen av en AI Factory, som skapar möjligheter för små och medelstora företag att få subventionerad beräkningskraft.

Regulatorisk sandlåda för IMY och DIGG:s vägledningsuppdrag

Vi tillstyrker att:

- IMY får i uppdrag att etablera ett särskilt spår inriktat mot offentliga aktörer i sin regulatoriska sandlåda och ge offentliga aktörer vägledning när det gäller AI och tolkningen av dataskyddsregelverket. Regeringen sköt till 6 MSEK i vårändringsbudgeten 2025.

- DIGG får ett tydligt vägledningsuppdrag för offentlig sektor, något som kan rymmas inom en myndighetsdriven AI-verkstad, under förutsättningen att den bygger på modellen “AI i samverkan”. I samband med att AI-förordningen nu trätt i kraft, och samverkar och överlappar med andra lagrum, som GDPR, behövs mer konkret stöd och rådgivning till offentliga aktörer, liksom till små och medelstora företag.
- IMY:s regulatoriska sandlåda för privata företag utvecklas och utökas skyndsamt. IMY bör kunna ge snabb, icke-bindande vägledning om AI-lösningar följer dataskyddsregelverket, särskilt för små och medelstora företag, i linje med AI-förordningens krav på tydlig och tidig rättslig klarhet.

Sveriges roll i EU bör stärkas

Vi tillstyrker att:

- förslaget att Sverige bör ta en starkare roll i EU:s AI-samarbete, inklusive ökad närvaro i EU:s institutioner och större kapacitet i förhandlingar och projekt. Vi anser att Sverige bör ta en aktiv roll i den nya femårsplanen *Competitive Compass*.

Ökat deltagande i EU-program

Vi stödjer att:

- Vinnova får uppdrag och resurser att stärka svenska aktörers deltagande i Digital Europe och andra EU-program, samt att informationsinsatser görs för att öka ansökningarna från svenska företag och organisationer.

Vårt innovationssystem är en av våra styrkor- bygg vidare på det

Vi tillstyrker att

- Vinnova ges i uppdrag att, tillsammans med näringsliv och offentlig sektor, utreda hur större sektorsöverskridande innovationsprojekt kan komma fler till nytta. Utredningen bör omfatta en analys av hur staten kan bidra finansiellt, inklusive möjligheter till offentlig-privata partnerskap.

Det är avgörande att **uppdraget tydligt** anger att de lösningar som tas fram ska bidra till marknadsdriven innovation, med fokus på hållbara och skalbara affärsmodeller. Vi vill särskilt framhålla vikten av att överväga innovationsupphandling som verktyg för att säkerställa långsiktig effekt – och för att undvika att projekt dör när finansieringen upphör, det som ibland kallas “innovationsteater”.

Fler investeringar i AI-startups

Vi stödjer

- förslaget att öka stödet till AI-startups via Vinnova och Almi med 100 MSEK per år i fem år. Särskilt viktigt är att täcka glappet mellan tidig finansiering och privata investeringar. En särskild satsning på Almi Invest med mandat att vara långsiktig investerare i AI-startups kan säkra svenskt ägande och talang, och bygga ett starkt inhemskt AI-ekosystem.

Svenska startups har varit en avgörande tillväxtmotor för svenskt näringsliv. Med rätt stöd kan dagens AI-startups bli morgondagens exportframgångar.

Svenska språkmodeller

Vi tillstyrker

- förslaget att utse en nationell samordnare för att driva arbetet med svenska språkmodeller och utveckla en ersättningsmodell i samarbete med rättighetshavare och kollektiv rättighetsförvaltning. Samordnaren bör även beakta behovet av modeller för nationella minoritetsspråk.

Avslutande ord

Det är vår förhoppning att Sverige väljer en väg där AI stärker både samhället och näringslivet. En sådan utveckling måste vila på bred kompetens i hela samhället, från beslutsfattare till användare, från elever till experter.

Utan kunskap – ingen tillit, ingen användning och ingen verkan.

Jannie Jeppesen, vd Swedish Edtech Industry

Joel Hörnqvist, ordförande Swedish Edtech Industry